

Igazgatás, önkormányzat, képviselő

Interjú dr. Csikós Ferencsel, a városi tanács vb titkárával az új tanácstörvényről

Szerkesztőségünk munkatársa fölkereste dr. Csikós Ferencet, a Szeged városi tanács vb-titkárát, hogy válaszoljon tőle néhány közérdeklő, a tanácsok tevékenységét érintő kérdésre. Az alábbiakban közöljük a kérdéseket és a vb-titkárnak válaszait.

A tanácsok jellegére erősen hatottak a gazdasági, társadalmi és politikai változások. Hogyan érvényesül államigazgatási, önkormányzati és népképviselői funkciójuk?

— A tanácsokról szóló 1971. évi I. tv. megalkotását széleskörű elvi-elméleti kutatások, a gyakorlati tapasztalatok mélyreható elemzése és a baráti szocialista országok helyi népképviselői szervei tevékenységének tanulmányozása előzte meg. A pártnak az államélet és a szocialista demokratizmus továbbfejlesztésével kapcsolatos irányelvei alapján az új tanácstörvény megalkotásának célja az volt, hogy a jogi szabályozás révén is növekedjék a tanácsok önállósága és felelőssége, tevékenységük legyen szakosabb, szélesebb körben érvényesüljön a lakosság közreműködése a feladatok meghatározásában, végrehajtásában és annak ellenőrzésében, egyidejűleg pedig a tanácsok központi irányítása hatékonyabbá váljon.

— A tanácsokat az 1954. évi X. tv., mint az államhatalom helyi szervei és a dolgozók legszélesebb tömegszerveit deklarálta. Az időközben bekövetkezett változások szükségessé tették a megállapítások felülvizsgálatát, s az új tanácstörvény a tanácsok jellegét már eltérően határozza meg. A tanácsok a jövőben is gyakorolnak közhatalmi funkciókat, részei a nép hatalmát megvalósító szocialista államszervezetnek, ennek ellenére nem tekinthetők helyi államhatalmi szervezeteknek. Munkájukat ezután is az jellemzi, hogy szorosan együttműködnek a Hazafias Népfronttal és a dolgozók tömegszervezeteivel, továbbá a lakosság egészével, de nem tömegszervezetek.

— A közelmúltban alkotott új tanácstörvény a tanácsok jellegével kapcsolatban rögzíti, hogy azok a szocialista államszervezet részei, demokratikus centralizmus elvei alapján működő népképviselői, önkormányzati és államigazgatási szervek. Népképviselői minőségük megnyilvánul abban, hogy képviselik a választópolgárokat, tevékenységük során érvényesítik a lakosság érdekeit és teljesítik a választóktól kapott megbízásokat.

— Az önkormányzati funkció fokozottabb önállóságot jelent a lakosság igényeinek kielégítésében, az ehhez szükséges gazdasági eszközök biztosításában. A gazdasági önállóság növekedése megfelelő lehetőségeket és széles körben feltételeket teremt a tanácsok sokirányú feladatainak ellátásához. A tanácsok termelő, ellátó és szolgáltató tevékenységet végző szervezeteket — vállalatokat és intézményeket — tartanak fenn, másrészt koordinálják a területükön működő, hasonló feladatokat végző más szervek tevékenységét is. Önkormányzati jogosítvány a tanácsoknak az is, hogy saját szervezeteik létrehozásával és irányításával összefüggésben jelentős hatáskört maguk gyakorolhatnak, e célból tanácsrendeleti úton szabályozzák szervezeteiket és annak működését.

— A tanácstörvény rögzíti a tanácsok szerepét az

államigazgatási feladatok ellátásában. Alapvetően emeli ki azt, hogy a lakosságot közvetlenül érintő államigazgatási teendők a tanácsok hatáskörébe tartoznak. E tekintetben elsődleges a hatósági ügyintézés, a tanácsok államigazgatási tevékenysége azonban nem korlátozódik csupán erre, hanem közvetíti a központi állami feladatokat a lakosság felé és így a szocialista állam szervező funkcióját helyileg fejtik ki. A tanácstörvény megteremti a feltételeket ahhoz, hogy a tanácsok által végzett államigazgatási munka tovább tökéletesedjék és erősödjék annak szocialista jellege. Ez a bürokratikus jelenségek csökkentése, a hivatali munka javítása, a tanácsai tisztviselők és hivatali dolgozók személyes felelősségének fokozása, az ügyintézési munka politikai tartalmának fokozottabb érvényesítése révén valósul meg.

Sok szó esik mostanában Szeged új státuszáról. Mít jelent ez a megváltozás: megyei város?

— A szocializmust építő társadalomban a városoknál jelentős a szerepük. Betöltik mindazon funkciókat, melyeket más települések is ellátnak, vagyis végzik a lakosság legfontosabb művelődési, egészségügyi, szociális és igazgatási szükségleteinek kielégítését. Ugyanakkor azonban a lakossági szükségleteket és igényeket általában magasabb színvonalon elégítik ki, mint a községek, az eltérő szükségletek és igények mértéke és kielégítésük foka egyúttal a városias jelleg mércéje is. A város mindig hatást gyakorol a környezetében levő településekre sőt hatása távoli településekre is kihat. A városok jelentőségét külön növeli az a körülmény, hogy elsődlegesen területükön helyezkedik el a szocialista építés szempontjából döntő fontosságú ipar és a városokban él a munkásszótly túlnyomó többsége is.

— Nyilvánvaló, hogy földrajzi elhelyezkedésük, lakosság-számuk, területük nagysága és jellegük szerint a városok között jelentős különbségek vannak. Az ország öt legnagyobb vidéki városa 1954-től kezdődően különleges jogállást kapott, e városok az utóbbi másfél évtized alatt jelentősen fejlődtek. A Párt Központi Bizottságának és a Kormányának a tanácsrendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos, 1970. tavaszán elfogadott irányelvei a megyei jogú városi jogállás megváltoztatását tartalmazta. Ez a tanácsok megváltozott jellegével van összefüggésben. Valamennyi tanácsnál — a községtől a megyeiig — központi intézkedések szerint nő az önállóság, fokozódik a tanácsok öntevékenysége, kibontakozik önkormányzati jellegük. Ebből következők, hogy e vidéki nagyvárosok gyakorlatilag a többi várossal azonos jogállás mellett is betölthetik szerepüket, másrészt különös jogállásuk megszüntetése azt is célozta, hogy szorosabban kapcsolódjanak ahhoz a megyéhez, melynek területén a város egyébként is fekszik, s mellyel eddig is indokolt volt az együttműködés a társadalmi, gazdasági, egészségügyi és kulturális egymásra utaltság folytán. Szegedet kiemelt felsőfokú központi

nyilvánították, ami azt jelenti, hogy kisugárzása növekedni fog a vidéki ország-részben.

— A megyei város tanácsa, illetve szervei a megyei tanács és szervei irányítása mellett fejtik ki a jövőben tevékenységüket, látják el a tanácstörvényben és egyéb jogszabályokban meghatározott feladataikat. A tanácstörvény azonban figyelemmel van arra, hogy a megyei város tanácsa egyúttal speciális helyzetet foglal el az állami szervek rendszerében, ezért a községektől és az egyéb városoktól, mint helyi tanácsoktól eltérő jogosítványokat is biztosít részükre. Előírja ugyanis azt, hogy a megyei városi tanács fejlesztési feladatait, bevételi forrásainak körét és a részesedés mértékét, valamint az állami hozzájárulás összegét a népgazdasági tervben és a költségvetésben elkülönítve kell meghatározni.

— A gazdasági-szervező funkcióknál különleges módon szabályozza a tanácstörvény a megyei városokban a hatósági jellegű igazgatási munka ellátását. Lehetővé teszi, hogy a megyei városi tanács az I. fokú hatósági ügyek és egyéb feladatok végzésére kerületi hivatalokat hozzon létre, másodfokon általában a városi szakigazgatási szervek járnak el, a jogerős hatósági határozatokkal szemben benyújtott panaszokat pedig — a többi városoktól eltérően — a megyei városi tanács vb-titkára bírálja el. E rendelkezés azt szolgálja, hogy a lakosság széles körét érintő hatósági ügyet a városi tanács szervei döntsék el.

— Fentiekben a megyei városi tanácsokra vonatkozó speciális rendelkezések közül a legjelentősebbeket emeltem ki, természetesen a városi tanács szervek széles hatáskörrel rendelkeznek a lakosság művelődési, egészségügyi, szociális, lakás- és kommunális és egyéb szükségletei kielégítéséhez, a városfejlesztési feladatainak megoldásához.

Az új választási törvény értelmében megszűnnek a szegedi kerületi tanácsok és nem választunk járási tanácsokat sem. Mi lesz a kerületi és a járási tanácsok hivatalok szerepe és feladata?

— A tanácsstagi választások alkalmából már nem kerül sor járási és vidéki városi kerületi tanácsok választására. Ez egyúttal azt jelenti, hogy a járásokban és a városi kerületekben választott tanácsai testületek nem működnek. A járás ugyan államigazgatási területi egység marad, a községi tanácsok megnövekedett hatásköre, a tanácsok jellegében bekövetkezett változások miatt nincs szükség járási tanácsokra, lényegileg hasonló okokból szűnnek meg a megyei városokban a kerületi tanácsok is.

— A tanácstörvény a járásokban járási hivatal, a megyei városi kerületben pedig kerületi hivatal létesítését írja elő. A két szerv jogállása elvileg azonos, mégis az a lényeges különbség köztük, hogy a járási hivatal, mint a megyei tanács végrehajtó bizottságának szerve, a községek irányában I. és II. fokú hatósági feladatokat lát el, a kerületi hivatalok csak I. fokú hatósági feladatokat végeznek.

— Mind a járási, mind a kerületi hivatal államigazgatási feladatokat ellátó, önálló hatáskörű szerv. A továbbiakban elsődlegesen a városi kerületi hivatalok szerepével és feladataival kapcsolatos fontosabb kérdéseket elemezzük, megállapítva

saink értelemszerűen vonatkoznak a járási hivatalra is.

— A kerületi hivatal a városi tanács végrehajtó bizottságának alárendelten működik. Azt, hogy a városban hány hivatal létesül, s ezeknek mi a működési területe, a városi tanács állapítja meg. Ugyancsak a városi tanács nevezi ki a kerületi hivatal elnökét, aki annak egyszemélyi felelős vezetője, s gyakorolja mindazokat a jogköveteket, melyeket a jogszabály a kerületi hivatal hatáskörébe utal. A hivatal elnöke felel a hivatal egész tevékenységéért, működésének eredményességéért a városi tanács végrehajtó bizottságának. A városi végrehajtó bizottság állapítja meg a kerületi hivatal szervezeti egységeit, központi irányelvek figyelembe vételével.

— A kerületi hivatal legfőbb feladata, hogy ellássa a lakosságot közvetlenül érintő hatósági ügyeket, elvileg azonban nincs akadály a annak sem, hogy ezen túlmenően ellásson tanácsai intézmény irányítását, illetve fenntartását és bizonyos szűk körben egyszerű gazdasági tevékenység is végezzen. Nagyon lényeges, hogy a kerületi hivatal közreműködjön a lakossággal való kapcsolat fenntartásában és kiszélesítésében, tájékoztassa a lakosságot a helyi feladatokról, másrészt szervezze őket a feladatok megvalósításában való részvételre. Az eddiginél nagyobb jelentőséget kapnak e munka keretében a lakóbizottságok, melyek a városi tanácsok tevékenységét is nagyban elősegíthetik.

— Szegeden három kerületi hivatal felállítását tervezük, s ezek működési területe megegyezik a jelenlegi kerületi tanácsokéval. A kerületi hivatalok szervezetét úgy kell kialakítani, hogy alkalmasak legyenek feladataik megoldására. A tanácstörvény lehetőséget biztosít arra, hogy egyes ügyeket a kerületi hivatalok a város egész területére kiterjedően intézzenek. Szegeden eddig is így oldották meg a lakás- és helyiséggazdálkodás, valamint a kiadott ügyek intézését, s mivel ez a megoldás bevált, azt fenntartani tervezzük.

— Azokat a gazdasági jellegű teendőket, melyeket eddig a kerületi tanácsok, illetve szerveik végeztek, a jövőben a városi tanács szervei intézik, s ez lehetővé teszi a problémák városi szintű elemzését, összehangolt megoldását.



— A megye határa
 — Az országgyűlési választókerület határa
 — Az országgyűlési választókerület székhelye:
 ● Község, vagy nagyközség ● Város
 ● Megyei város
 2 A város területén levő választókerületek száma
 Megjegyzés: Nyíllal jelöltük azokat a választókerületeket, amelyek a területükön kívül eső választási központot tartoznak.

1 a választási törvényről

Hogyan fogunk szavazni?

Szavazni a választás napján, általában 6 órától 18 óráig lehet. Azonban lehet kivétel is. A szavazás már reggel 5 órakor megkezdhető, ha a helyi választási elnökség ezt a helyi körülményekre tekintettel elrendeli. A szavazatszedő bizottság pedig elrendelheti, hogy a szavazás 19 óráig tartson.

A szavazatszedő bizottság a szavazást 18 óra előtt befejezettnak nyilváníthatja, ha a névjegyzékbe és pólnévjegyzékbe felvett valamennyi választó szavazott. Mindebből kitűnik, hogy a szavazásra hosszú idő: legalább 12 óra áll a választópolgár rendelkezésére.

A szavazáshoz a következő iratokat vigyük magunkkal:

— a személyi igazolványt (ezt egyébként is mindig magunknál kell tartanunk); ha valaki esetleg éppen a szavazás napján vagy közvetlenül előtte vesztette volna el a személyi igazolványát, vigyen magával más olyan igazolványt, iratot, amelyre szükség esetén a személyazonosságát igazolni tudja;

— azt az értesítést, amelyben a tanács közölte, hogy felvették a választói névjegyzékbe.

Kivételesen előfordulhat, hogy valaki a választás napján az állandó lakóhelyétől távol van, és az ideiglenes tartózkodási helyén kíván szavazni, de itt még nem vették fel a választók pólnévjegyzékébe. Ez a választó vigye magával azt az igazolványt is, amelyet az állandó lakóhelye szerinti tanács végrehajtó bizottsága állított ki a részére, hogy állandó lakóhelyén a választók névjegyzékében szerepel.

A szavazóhelyiségben egy vagy több szavazó urna van. Ez kis láda, tetején nyílással. Ezen kell bedobni a szavazólapokat tartalmazó borítékot.

Minden szavazóhelyiségben legalább két szavazófülke van. Ez függönnyel vagy más módon elrekesztett fülke, amely a szavazás titkosságát biztosítja. A szavazófülkében íróeszköz is van a szavazás céljára.

A szavazás egész ideje alatt a szavazóhelyiségben tartózkodnak a szavazatszedő bizottság tagjai és a szavazással kapcsolatos írásbeli teendőket végző irodai dolgozók, az országos választási elnökség tagjai.

A szavazólapokat a választási szervek nyomdai úton készítették el. Ezeket a hivatalos szavazólapokat kapjuk meg a választás napján, mégpedig két szavazólapot: egyet az országgyűlési képviselő, egyet pedig a városi vagy a községi — röviden tehát; a helyi — tanács tagjának a megválasztása céljából.

Azon a szavazólapon, amellyel az országgyűlési képviselőt választjuk, feltüntetik: az országgyűlési választókerület megnevezését és számát, a választás évét, hónapját és napját, továbbá az egy vagy több képviselő-jelölt nevét.

A helyi tanács tag választására szolgáló szavazólapon feltüntetik: a megválasztandó városi, illetőleg községi tanács megnevezését, a választás évét, hónapját és napját, a tanács választókerület sorsszámát, továbbá a választókerület egy vagy több tanács tagjelöltjének a nevét.

A korábbi választásokon a szavazólapon első helyen feltüntetett jelölt előnyös helyzetben volt, mert ha a választó nem írt semmit a szavazólapra, ezt úgy kellett tekinteni, hogy az első helyen álló jelöltre adta a szavazatát. Most ez megváltozott. Több jelölt esetén ugyanis a szavazónak kifejezetten meg kell jelölnie: kire szavaz. Ha a választókerületben több jelölt indul, neküket a szavazólapra abc-sorrendben nyomtatják. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a jelöltek egyenlő eséllyel induljanak a választáson.

Mindenki csak személyesen szavazhat. A választó a szavazóhelyiségbe érkezésekor átadja a szavazatszedő bizottságnak azt az értesítést, amelyben a tanács őt a választók névjegyzékébe való felvételéről értesítette. Szükség esetén a személyazonosságát is igazolja nála levő személyi igazolvánnyal.

Ezután a szavazatszedő bizottság elnöke átad a szavazónak két szavazólapot: egyet az országgyűlési képviselő megválasztására, egyet pedig a helyi tanács tagjának a megválasztására. Átad egy borítékot is. Egyúttal megmagyarázza a választónak a szavazás módját.

Szavazni csak a szavazófülkében lehet. A szavazófülkében a szavazás alatt csakis a szavazó tartózkodhat. A szavazó az elhatározását tartalmazó szavazólapokat még a szavazófülkében a borítékba teszi, majd a borítékba zárt szavazólapokat a szavazatszedő bizottság előtt az urnába dobja.

Ha csak egyetlen jelölt van a jelöltre úgy szavazunk, hogy a szavazólapon a jelölt nevét meghagyjuk, a szavazólapra tehát semmit sem írunk.

A jelölt ellen úgy lehet szavazni, hogy a szavazó a jelölt nevét áthúzza.

Több jelölt esetén úgy szavazunk, hogy jelet teszünk az általunk megválasztani kívánt jelölt nevéhez. Kifejezetten és félreérthetetlenül meg kell jelölnünk, hogy a több jelölt közül kire szavazunk.

Ha a szavazó egyik jelölt nevéhez sem tesz jelet, és a szavazólapra egyáltalában semmit sem ír: szavazata érvénytelen. Az a szavazat is érvénytelen, amelyből nem lehet megállapítani, hogy a választó kire szavazott.

Ha több jelölt esetén a szavazó valamennyi jelölt nevét törölte: ez érvényes ellenszavazat.